

Miljö- och klimatfrågor är centrala för allt utvecklings-samarbete och en uthållig användning av naturresurser och omsorg om miljön är nödvändiga förutsättningar för effektiv fattigdomsbekämpning. Därför skall ett miljö-perspektiv integreras i all Sidas verksamhet för att uppnå det övergripande målet; att skapa förutsättningar för fattiga kvinnor och män att förbättra sina levnadsvillkor. Miljö och klimat är en av de tre tematiska prioriteringar som Sveriges regering tagit fram för svenskt utvecklingssamarbete. Till grund för arbetet ligger Policyn för miljö- och klimat-frågor inom svenskt utvecklingssamarbete .

Målet med Sidas miljö- och klimatarbete

Sidas arbete på miljö- och klimatområdet har som övergripande mål en förbättrad miljö, hållbart nyttjande av naturresurser, stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan och klimatförändringar i utvecklingsländer samt begränsad klimatpåverkan. Arbetet ska bedrivas på ett sätt som förbättrar levnadsvillkoren, bidrar till jämställdhet och ökat inflytande för kvinnor, samt stärker motståndskraften hos människor i fattigdom. Prioriteringarna slås fast i den svenska regeringens miljö- och klimatpolicy för utvecklingssamarbete, som tar sin utgångspunkt i politiken för global utveckling (PGU) och dess övergripande mål att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling.

Varför behövs åtgärder?

Jordens naturresurser och de livs-nödvändiga funktioner som naturen tillhandahåller i form av så kallade ekosystemtjänster håller på att utarmas – i många fall fortare än vi inser. Den ökande efterfrågan på resurser

såsom vatten, energi, livsmedel, mineraler och mark drivs av en växande befolkning med stigande inkomster och leder till en ökad miljöbelastning och klimatpåverkan. Resursförbrukningen och det ekologiska fotavtrycket av produktion och konsumtion är generellt sett avsevärt mycket större i rika än fattiga länder.

Fattiga människor, både kvinnor och män, är de som drabbas hårdast av den pågående miljöförstörelsen, som ofta är orsakad av andra än dem själva. De är också särskilt utsatta när naturresurserna utarmas, eftersom de är mer direkt beroende av förnybara naturresurser för sin försörjning och har sämre förutsättningar att skydda sig. Klimatförändringar är ytterligare en påfrestning som framförallt påverkar människor i fattigdom som själva har små möjligheter att undvika dess negativa effekter.

De senaste decenniernas utveckling och ekonomiska tillväxt har förbättrat människors levnadsvillkor i många fattiga länder. Under de närmaste åren förutspås att flera av de främsta tillväxtekonomierna i

världen är afrikanska länder söder om Sahara. Dessa ekonomier bygger framför allt på tillväxt inom naturresurssektorer som t.ex. jordbruk och gruvdrift. Negativt ur hållbarhets-synpunkt är hög vatten- och energiförbrukning samt ofta stor negativ miljöpåverkan genom föroreningar av luft, vatten och mark. Ekonomisk utveckling är grundläggande för att bekämpa fattigdomen och nå utvecklingsmålen, men för att den ska vara långsiktigt hållbar krävs att negativ miljöpåverkan, klimatförändringar och förlust av biologisk mångfald och ekosystemtjänster beaktas och åtgärdas.

Så arbetar Sida

För att kunna hantera miljö- och klimatfrågor krävs samarbete mellan olika aktörer på såväl global, regional, nationell som lokal nivå. Utgångspunkten för Sidas arbete med hållbar utveckling är att stärka samarbets-ländernas egen kapacitet och förmåga, och skapa ett starkt ägarskap hos beslutsfattare och det civila samhället på olika nivåer. Stöd till såväl myndigheter som enskilda organisationer är därför viktigt. Samarbete med andra givare och internationella organ är också nödvändigt, liksom samverkan med näringsliv och forskning.

Sida förmedlar svenska resurser som ska bidra till utveckling och inom ramen för detta hanteras miljö- och klimatfrågor inom en rad ämnesområden och stödformer. För bilateralt stöd finns olika typer av biståndsformer; främst program eller projektstöd. Resurser kan också kanaliseras via multilaterala organ (exempelvis FN,

EU, Världsbanken), svenska aktörer (civila samhället), lån och garantier inklusive så kallade miljö lån, samt via Sidas program Business for Development (B4D). Det är också Sidas uppgift att följa upp vilka resultat en insats ger och kontrollera att resurserna används och redovisas på rätt sätt.

Av Sidas samlade budget går cirka 55 procent till insatser som har miljö och klimat som huvudmål eller som viktigt delmål. Innan beslut fattas om att stödja en insats skall aspekter på ekonomisk tillväxt, miljöpåverkan, klimatförändringarnas effekter och sammanhängande risker bedömas. De finns också integrerade i analyser, planeringsunderlag och strategier och följer med i genomförande och uppföljning av alla Sidas insatser.

Fokusområden inom Sidas miljö- och klimatarbete

Det svenska utvecklingssamarbetet inom miljö och klimat är inriktat på följande områden.

Förbättrad vattenresurshantering och förstärkt institutionell kapacitet inom offentlig förvaltning: Säker tillgång till vatten är en förutsättning för ekonomisk och social utveckling. Sverige stödjer institutionell kapacitetsutveckling inom miljöområdet som bland annat bidrar till förbättrad hantering vattenresurser. Stödet inkluderar utbildningar, utveckling av lagar och regelverk samt verktyg för uppföljning, övervakning

och tillsyn av ansvariga myndigheter och andra aktörer.

Exempel:

Ett flerårigt utbildningsprogram för hållbar skötsel av gränsöverskridande vattenresurser i Mellanöstern och Nordafrika har ökat förståelsen för gränsvattenfrågorna i regionen, ökat ansvariga institutioners kapacitet att hantera dessa frågor, skapat nätverk i regionen, samt bidragit till att etablera gränsvattenprocesser mellan olika myndigheter i regionen.

Förbättrad livsmedelstillgång och hållbart nyttjande av ekosystemtjänster: Sverige stödjer utveckling av hållbart nyttjande av ekosystemtjänster inom jord- och skogsbruk, och havs- och sötvattenresurser, som alla är viktiga källor till försörjning och sysselsättning, framför allt för fattiga människor på landsbygden.

Exempel:

Genom långvarigt stöd till markvård och hållbart jordbruk i Kenya har Sida bidragit till att förhindra jorderosion och öka matproduktionen inom det småskaliga jordbruket, och därigenom bidragit till social och ekonomisk utveckling och fattigdomsminskning på landsbygden.

Ökad tillgång till hållbara energialternativ: God och säker tillgång till kostnads-effektiva, hållbara och hälsosamma energilösningar, på såväl lokal som nationell nivå, spelar en stor roll för

att uppnå flera millennieutvecklingsmål. Sverige verkar för ökad tillgång till energi för människor i fattigdom och ökad andel förnybar energi i utvecklingsländernas energisystem. Sverige stöder också ökad energieffektivisering och användning av teknik som minskar koldioxidutsläpp.

Exempel:

I Zambia har Sida bidragit till att minska beroendet av ineffektiv, hälsovådlig och klimatpåverkande användning av brännved och träkol på landsbygden genom utbyggnad och ökad tillgång till el. Sedan 2009 har sol- och vattenkraftsbaserad el byggts ut till mer än 80 skolor, 22 hälsokliniker och 227 lokala administrationskontor.

Hållbar utveckling i städer: Världens städer växer i allt snabbare takt, inte minst i utvecklingsländerna. Städer är viktiga för den ekonomiska tillväxten och kan ge möjlighet till energi- och miljöeffektiva lösningar som bidrar till förbättrade villkor för fattiga människor och länders utveckling. Sverige bidrar till att stärka städernas roll i ekonomisk utveckling, riskhantering och fattigdomsminskning genom främjande av effektivt och miljövänligt resursnyttjande.

Exempel:

Sida stödjer UN-Habitat som har FNs mandat att arbeta med urban utveckling. UN-Habitat arbetar för att främja miljömässigt hållbara städer.